

Vuoden Ympäristörakenne 2022: Vantaan Tikkurilankosken puistoalueet

Kuvat: Pyry Kantanen Photography
IltaKuvat Pyry Kantanen / KuvaToimisto Kuvio Oy

Marja Bruun
Pro Image Oy

Vuoden Ympäristörakenne 2022 -kilpailun tulokset julkistettiin helmikuussa Viherpäivillä. Voittajaksi valittiin Vantaalla sijaitsevat Tikkurilankosken puistoalueet: Vernissaranta, Värитеhtaanranta ja Vernissasilta. Kilpailun tarkoituksena on tehdä tunnetuksi ja edistää korkeatasoisia ympäristökokonaisuuksia, joissa hyvällä suunnittelulla ja toteutuksella on luotu esteettisesti ja toiminnallisesti kestävä, hyvä ympäristö.

Vantaan kaupungille uusi vetovoimatekijä Tikkurilaan

Vernissaranta, Värитеhtaanranta sekä kosken ylittävä Vernissasilta muodostavat uuden virkistysalueen Tikkurilan keskustaan. Alue on nykyään Vantaan kaupungin tärkeä vetovoimatekijä, joka yhdistää teollisen historian ja monimuotoisen luonnon. Puisto on hyvin saavutettava ja sitä voi ihailla myös ohikiitävän junan ikkunasta.

– Ranta-alue oli aikaisemmin pimeä ja vaikeakulkuinen. Hyvän suunnittelun ja toteutuksen myötä olemme nyt saaneet kauniin, viihtyisän ja toimivan, alueen historiaa esiin tuovan ja kunnioittavan kokonaisuuden, kiittää Vantaan puistosuunnittelupäällikkö *Heidi Burjam*.

Vantaa määrittää strategiassaan tavoitteiksi viihtyisyyden lisäämisen, kestävyys ja monimuotoisuuden. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää tasapainon hakemista asukasmäärän ja käyttöpuistopinta-alan suhteen. Jokirantapuisto palvelee suurta käyttäjämäärää Vantaalla.

– Olemme halunneet edistää myös luonnonmukaisuutta ja kaikkien lajien viihtymistä alueella. Vantaan erityispiirre ovat virtaavat vedet, Burjam toteaa.

Historiallisen ja inspiroivan paikan uusi elämä

Alue sijaitsee Keravanjoen varrella, kosken äärellä. Vesivoimaan turvautuneet Tikkurilan teollisen historian merkittävät toimin-

not siirtyivät kaupungin kasvaessa muualle. Ranta-alueet vapautuivat kaupunkilaisten käyttöön. Tikkurilankosken pato purettiin vuonna 2019 ja koski pääsi jälleen virtaamaan luonnollisesti. Meritaimen ja lohi pääsevät taas nousemaan koskeen.

– Haluan esittää kiitoksemme Vantaan kaupungille tilaajana jokirannan ennakkoluijottomasta kehittämisestä. Voitimme alueella järjestetyn suunnittelukilpailun vuonna 2016 ja olemme todella iloisia, että olemme voineet

1 Vernissaranta, Värитеhtaanranta sekä kosken ylittävä uusi Vernissasilta muodostavat uuden virkistysalueen Tikkurilan keskustaan.

2 Tikkurilan jokiranta kehittyy rinnakkain uudistuvan keskustan kanssa. Rannan astinkivinä on käytetty puretun padon materiaaleja.

1

2

3

olla mukana alueen kehittämisessä siitä lähtien, johtava suunnittelija *Milla Hakari* Loci Maisema-arkkitehdit Oy:stä toteaa.

– Tämä oli mielenkiintoinen ja poikkeuksellinen suunnittelukohde. Paikka on inspiroiva: virtaava vesi, tulvat, veden voima ja arvokas luonto yhdistyvät. Halusimme, että ihmiset pääsevät veden äärelle ja kokemaan luontoa kaupungissa. Materiaalit valittiin niin, että teollisuustunnelma säilyy ja halusimme myös kiertää paikalla olleita materiaaleja, esimerkiksi puretun padon kiviä, Hakari kuvailee.

Tuomaristo vaikutui hienosta kokonaisuudesta ja puiston monitasaisuudesta

Tuomariston perusteluissa kiitetään kohteen monitasaisuutta: Tikkurilankosken puistoalueet ovat hieno kokonaisuus, joka muodostaa tyyliään ja materiaaleiltaan yhtenäisen sekä historiallisesti kerroksellisen ja kiinnostavan julkisen ulkotilan. Puistoalueella on paljon taitavasti suunniteltuja ja toteutettuja kestävästä ympäristörakentamisen ratkaisuja.

– Puisto on vaikuttava. Se onnistuu yllättämään kulkijan ja tuottaa erilaisia ja ilahdutta-

via kokemuksia puistoon luotujen paikkojen avulla. Jokirannan saavutettavuus ja virkistysarvo ovat parantuneet merkittävästi tämän hankkeen myötä. Alueen maisemallisia ja tehdashistorian ominaispiirteitä on kunnioitettu uusien toimintojen ja rakenteiden sijoittamisessa. Tuomaristo kiittelee paikallisten materiaalien ja rakenteiden paikan päällä uudelleen hyödyntämiseen ja osittaiseen paikalle jättämiseen, joen vapauttamiseen, tulvanhallintaan ja luonnonmukaistamiseen sekä olevan puuston ja kasvillisuuden vaalimiseen liittyviä ratkaisuja, toteaa tuomariston puheenjohtaja, maisema-arkkitehti *Anna Levonmaa*.

– Tämän tunnustuksen hienous on se, että perusteluissa huomioidaan suunnittelun ja rakentamisen lisäksi myös kunnossapito. Se edistää alan kaikkien sektorien tuotekehitystä ja innovaatioita. Tällä kertaa Vuoden Ympäristörakenne -palkintoehdokkaana oli ilahduttavan paljon vaativia peruskunnostuskohteita. Tämä trendi on näkynyt viime aikoina myös rakennusalan palkinnoissa, Levonmaa lisää.

3 Tikkurilan jokiranta. Alueen pohjapiirros.

4 Hämärän laskeutuessa vanha piippu, padon näköalatasanteet, puiden lehvästö ja rantareittejä valaistaan korostavalla matalalla valolla.

5 Alueen suuret puut, jotka varjostavat joenrantoja, on säilytetty. Ranta-alueen luontaista kasvillisuutta on vahvistettu ja monipuolistettu.

4

5

6

7

8

6 Vernissasilta asettuu osaksi Vernissan ja junaradan miljöötä päärautatie itäpuolelle yhdistäen puistoalueet toisiinsa. Kuvassa vasemmalla ratasilta.

7 Vernissasillan veistokselliset teräskateet ja käsitellyt betonipinnat erottuvat ympäristöstä lämpimän-sävyisenä maamerkinä.

8 Vernissasillan pehmeä valo heijastelee myös viereisen ratasillan alle, joka oli ennen hämärä ja turvaton katvealue.

Tikkurilankosken puistoalueet:

Vernissaranta, Värитеhtaanranta sekä Vernissasilta, Vantaa

Tilaaaja: Vantaan kaupunki

Maisemasuunnittelu: Loci Maisema-arkkitehdit Oy

Muut suunnittelijat: Insinööritoimisto Pontek Oy (rakennesuunnittelu, Vernissasilta ja rakenteet), Vahnen suunnittelupalvelut Oy (rakennesuunnittelu, puistorakenteet), Lighting Design Collective Oy (valaistussuunnittelu), Sipti Infra Oy (hulevesi- ja geosuunnittelu), Licon-AT (sähkösuunnittelu), Ramboll Oy (padon purkaminen),

Projektinjohto ja padon purku: Ramboll Oy

Pääurakoitsijat: Kreate Oy (Vernissasilta), Hyvinkään tieliuskä Oy (Vernissaranta ja Värитеhtaanranta)

Vuoden Ympäristörakenne -kilpailu

Vuoden Ympäristörakenne -palkinnon myöntävät Betoniteollisuus ry, Kivi ry ja Puutarhaliitto ry tunnustuksena ansiokkaasta rakennetun ympäristön suunnittelusta ja toteutuksesta. Tunnustus on jaettu ensimmäisen kerran vuonna 1992. Tuomaristo muodostetaan seuraavien tahojen edustajista: Suomen Arkkitehtiliitto, Ympäristöministeriö, Suomen Maisema-arkkitehtiliitto, Viherympäristöliitto, Viher- ja ympäristörakentajat, lehdistö sekä kilpailun järjestäjät.

Lisätietoja:

Milla Hakari, voittajakohteen pääsuunnittelija, johtava suunnittelija,

Loci Maisema-arkkitehdit Oy

milla.hakari@loci.fi, 050 350 6588

Heidi Burjam, voittajakohteen tilaaja, puistosuunnittelupäällikkö, Vantaan kaupunki

heidi.burjam@vantaa.fi, 043 825 2343

Loci Maisema-arkkitehdit Oy.

9

Tikkurilankosken puistoalueet: Vernissaranta, Värитеhtaanranta sekä Vernissasilta

Loci Maisema-arkkitehdit Oy

www.loci.fi

Tikkurilan jokirantapuisto sijaitsee Vantaalla Keranvanjoen varrella aivan Tikkurilan keskustassa. Tikkurilankoskea reunustavat puistoalueet Vernissaranta, Värитеhtaanranta sekä joen yli rakennettu Vernissasilta muodostavat uuden rantapuistokokonaisuuden Tikkurilaan, rautatien itäpuolelle.

Teollistumisen myötä joki tarjosi otollisen sijainnin vettä ja voimaa käyttäville teollisuuslaitoksille. Kaupungin kasvaessa teollinen toiminta siirtyi muualle ja joki rantoiineen haluttiin kaupunkilaisten käyttöön.

Uusi rantapuisto on vehreä keidas, joka muodostaa vastaparin tiiviille Tikkurilan keskustalle. Monimuotoinen jokiluonto ja teollisuushistorian tunnelma kohtaavat uuden maisema-arkkitehtuurin.

Vernissarannan ja Värитеhtaanrannan puistoalueet sijaitsevat ikonisen kulttuurikeskus Vernissan läheisyydessä, jossa sijaitsee myös vanha pato, vernissanpolttoon aikoinaan käytetty ja nyt kunnostettu suuri piippu, sekä vanha palokalustorakennus. Uusi puisto on

sovitettu tähän kulttuurihistorialliseen yhteyteen tuoden ihmiset rannan läheisyyteen nauttimaan virtaavasta joesta ja sen luonnosta.

Tikkurilan jokirannan suunnitelmat perustuvat vuonna 2015-2016 järjestetyn maisema-arkkitehtuurin suunnittelukilpailun voittajatyöhön nimeltä "Keidas", jonka tekijä oli Loci Maisema-arkkitehdit Oy työryhmineen.

Suunnitelman tavoitteena oli vahvistaa kaikkien lajien viihtymistä alueella. Tikkurilankosken padon vesi vapautettiin virtaamaan luonnollisesti ja mahdollistamaan taimenten luontainen nousu Tikkurilankoskessa. Ennen puiston rakentamista vanha pato oli purettu vuonna 2019 Rambollin suunnitelman mukaisesti, mikä toi runsaasti puistopinta-alaa uuteen käyttöön. Joen koski ennallistettiin luonnonmukaisen kaltaiseksi, ja muodostaa ympäröivien puistojen sydämen. Suunnitelmassa säilytettiin alueen suuret puut, jotka varjostavat joenrantoja. Puilla on suuri ekologinen arvo alueen luonnolle.

9 Virtaavan veden aiheuttama eroosio ja ajoittaiset tulvat on huomioitu rantojen suunnittelussa. Kosken kivikkoalueet saavat vapaasti kehittyä luonnonmukaiseksi virtavesiympäristöksi.

10 Uusi rantapuisto on vehreä keidas, joka muodostaa vastaparin tiiviille Tikkurilan keskustalle.

12

Luontoa kunnioittaen teollisuushistorian hengessä: Vernissaranta ja Värehteaanranta

Puiston uudet toiminnot on hienovaraisesti sovitettu jokiluontoon. Virtaavan veden eroosio ja ajoittaiset tulvat on huomioitu rantojen suunnittelussa. Rantakivikot, astinkivet ja oleskelutasanteet mahdollistavat pääsyn veden äärelle. Padon päätyihin on sijoitettu näköalapaikat ja kulkureitti padon ylitse. Rakenteiden muotokieli on sovitettu teollisuushistorian tunnelmaan kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen ympäristöön. Puretun padon kiviä on käytetty uudelleen puiston rakentamisessa mm astinkivinä ja istuinmuureina.

Joen molemmin puolin on rakennettu kulkuyhteydet rantaviivaa seuraillen. Vernissarannan maatiilellä kivetty puistokäytävä yhdistää vanhat teollisuusrakennukset Vernissan, palokaluvaraston ja polttouunin piipun. Padon pääsee ylittämään teräsrakenteista siltaa pitkin. Tämä ”piknikranta” grilleineen ja pöytineen on tunnelmallinen näköalapaikka jokielämälle, varsinkin iltahämärän ja tunnelmalli-

11 Padosta purettua ja Värehteaanrannan nykyistä kivimateriaalia on hyödynnetty uusissa rakenteissa.

12 Veden äärelle pääsee porrastettuja istuinportaita ja oleskelutasanteita pitkin.

sen valaistuksen aikana. Tiilireitiltä voi poiketa astinkiviä pitkin veden äärelle ja oleskelemaan vanhan padon puretuista kivistä tehdyille istumapaikoille. Vanha, historiallinen piippu on kunnostettuna ja valaistuna uusi maamerkki ja sen pyöreä muoto toistuu rannan pyöreissä, maatiilipäällysteisissä piknikpöydissä.

Värehteaanrannassa on huomioitu uudet ja vanhat rakenteet

Vernissarantaa vastapäätä oleva Värehteaanranta on luonteeltaan luonnonmukaisempi. Puustoa on säilytetty runsaasti ja uudet rakenteet sijoitettu hienovaraisesti maisemaan.

Värehteaanrannan lampi tyhjennettiin ja sen pohjasta poistettiin sedimenttiä eli veden mukana kulkeutunutta hienojakoista hiekkaa ja savea.

Nykyinen maisemalampi on kunnostettu ja sen rannalle rakennettu uusi oleskelutasanne. Tasanne kätkee alleen suuren hulevesiputken pään, jota pitkin lampeen johtuu hulevesiä laajalta alueelta. Vedenlaatua lammessa parannetaan biosuodattamalla, joka kätkeytyy tämän uuden oleskelulaiturin alle hulevesiputken päätteeseen.

Puistoon on suunniteltu myös taideaihe osana maisema-arkkitehtuuria: ”Jokirannan polut”-graafisesta betonista toteutettu taide-laatta, joka kuvittaa joen elämistöä ja kasvistoa.

Suunnittelussa on noudatettu kestävän ympäristörakentamisen suunnitteluperiaatteita. Ranta-alueen luontaista kasvillisuutta on vahvistettu ja monipuolistettu kylvämällä erilaisia niittyjä, jokiympäristössä viihtyviä perennoja sekä sipulikukkia. Padosta purettua ja Värehteaanrannan nykyistä kivimateriaalia on hyödynnetty runsaasti puistojen uusissa rakenteissa. Joenrannan kivikkoalueet on jätetty vapaasti kehittymään luonnonmukaisen rantaympäristön aikaansaamiseksi. Haastetta suunnitteluun on tuonut mm. Keravanjoen tulvimisen huomiointi ja voimakas eroosio, joessa elävät vuolejokisimpukat sekä Vernissarannan pilaantuneet maa-alueet.

Veistoksellinen Vernissasilta

Vernissasilta on uusi jokimaiseman maamerkki ja asettuu osaksi Vernissan ja radan miljöötä, päärautatien itäpuolelle yhdistäen kaksi uutta puistoaluetta toisiinsa. Veistokselliset corten-terässälekaiteet ja sillan umbrapaintinvärjäyksellä käsitelty betonipinta on valaistu näyttävästi iltaisin. Tämä uusi kävely- ja pyöräsilta on jatkossa myös pikapyörätie, osa Helsinkiin johtavaa pyöräilyn laatuikäytävää.

Jatkossa joen suuntaisia kulkuyhteyksiä jatketaan Vernissasillan ja ratasillan ali, jolloin jokirantapuiston pääsee kiertämään kauttaaltaan rantaviivaa seuraillen.

13

Tikkurila Waterfront, Eastern Park Area, Vantaa

Industrial history and the use of waterpower is strongly visible in the new park area of Tikkurila Waterfront complex. The first part of the Tikkurila Waterfront, Ävik, was opened to the public in 2020. Eastern part of the park consists of two riverbank areas, Vernissaranta and Värитеhtaanranta, and a pedestrian bridge. The area was opened to the public in 2021.

These parks together with Vernissa bridge received the **Environmental Structure of the Year 2022 recognition**. This is an important recognition in Finland which takes into account design, implementation and maintenance where the jury is made up of representatives from different parties involved in landscape industries in Finland including the Finnish Association of Architects, Ministry of the Envi-

ronment, Finnish Association of Landscape Architects and Finnish Association of Landscape Industries.

Vernissaranta

The northern riverbank called Vernissaranta (vernissa = linseed oil) connects the historical linseed oil factory site together. The new park way starts from the iconic Vernissa factory building that works now as a cultural centre. The route continues as a bridge over the old dam structures and continues to the old chimney that was once used for the Vernissa fire and has now been refurbished.

The round shape of the chimney is repeated in the brick picnic tables that were made for the site. This new picnic area of the park has also an outdoor grill place and steppingstones to the rocks of the river.

13 Vernissarannan maatiilellä kivetty puistokäytävä yhdistää vanhat teollisuusrakennukset Vernissan, palokalustovaraston ja polttouunin piipun.

14 Värитеhtaan rannan maisemalammen kunnostuksen yhteydessä rannalle rakennettiin oleskelutasanne. Tasanteen alle asennettiin biohiilisuodatin, joka puhdistaa laajalta alueelta valuvia hulevesiä ennen jokeen päätymistä.

Before the Vernissaranta park was built, the old dam was partially dismantled and preserved on both riverbanks for a length of 12 and 14 meters. The Kerava River was restored to its natural state. (Ramboll Ltd, 2019). With the new park design, the dismantled dam and the flowing river are the centrepiece of the park. New viewing and seating areas were installed at the ends of the dam. The new park has been adapted to this cultural and historical context, bringing people close to the water's edge to enjoy the flowing river and its natural surroundings.

Värитеhtaanranta

Värитеhtaanranta park, opposite Vernissaranta, is more natural in character. New structures are subtly placed in the landscape and the existing trees preserved. The area around the landscape pond was refurbished with new seating area. The water quality in the pond is improved by a bio-filtration plant hidden under this new seating area. The old, historic barrage has been restored and illuminated as a new landmark.

Vernissa Bridge

Vernissa pedestrian bridge is a new landmark located adjacent to the railway linking the park areas together. The sculptural corten steel railings and the umbra patina treated concrete surface are illuminated at the night. In the future the parkway continues under the pedestrian bridge and the railway bridge to the western side of the Tikkurila Park.

Planting

Various meadows, perennials that thrive in the river environment and bulbs were planted along the banks. The stones from the demolition of the dam were used along the park as seating and steppingstones. The rocky areas along the riverbank were left free to develop to create a natural riparian environment.

